

Høringssvar fra Dysleksi Norge:

En skole for vår tid. Sluttrapport Ekspertgruppe for skolebidrag.

Dysleksi Norge (DN) takker for muligheten til å bidra i denne høringen. DN er en brukerorganisasjon som jobber for og med mennesker med lese- og skrivevansker, matematikkvansker og språkvansker. Disse vanskene er det vi kan kalle høyfrekvente vansker, de finnes på alle skoler, ca. 5–7 % av befolkningen har én eller flere av disse vanskene.

I vårt arbeid setter vi søkelyset på hvordan utdanningssektoren kan finne disse elevene tidlig, sette inn kvalitativt gode tiltak i klasserommet, og bruke den digitale verktøykassen på en hensiktsmessig måte. DN har de siste 15 årene jobbet systematisk med å hjelpe skoler i Norge med å lage gode systemer for arbeid med denne elevgruppen. Dette arbeidet er godt kjent både faglig og politisk, og er kjent som «dysleksivennlig skole». Høsten 2021 er ca. 140 skoler sertifisert, og kunnskapen og erfaringen DN har skaffet seg gjennom dette arbeidet, kan være nyttig å ta med seg når en ser på mandatet gruppen fikk:

Gruppens oppdrag var å anbefale tiltak som skal bidra til å redusere den betydningen elevens kjønn, bakgrunn og tidligere resultater kan ha for utbyttet av opplæringen. Videre skulle gruppen vurdere hvordan skoleeier og skoler bedre kan drive et systematisk kvalitetsutviklingsarbeid for å løfte kvaliteten på opplæringen for elevene, og gjennom dette bidra til bedre læringsresultater.

Våre elever er ofte de som sliter med å få gode læringsresultater. Mandatet til ekspertgruppen var å se på systemer som bidrar til bedre læringsresultater. Vi tror at potensialet er størst hvis vi hjelper dem som sliter mest. Elever med spesifikke fagvansker får ofte ikke utnyttet sitt potensial. I arbeidet vårt med de dysleksivennlige skolene har vi helt klart definert hva som må til for å løfte disse store gruppene, som ofte sliter med å få et godt og likeverdig tilbud. Vi ser at med systematisk kvalitativt godt arbeid, bygd på forskning, kan disse elevene lykkes med å få bedre læringsresultater.

På bakgrunn av dette vil DN påpeke følgende:

For å løfte kvaliteten på opplæringen for elever med lese- og skrivevansker, matematikkvansker og/eller språkvansker må følgende være på plass:

TIDLIG OG GOD UTREDNING:

- Skoleeier må på alle nivåer ha tydelige rutiner for aktivt å finne disse elevene tidlig i skoleløpet. DN er svært bekymret for at utredningspraksis er svært ulik rundt i landet. På bakgrunn av vår Norstat-undersøkelse, <https://dysleksinorge.no/rapport-om-utredningspraksis/>, og ikke minst daglige henvendelser fra foreldre og lærere kan vi konkludere med at altfor mange får utredning altfor sent. Et helt ferskt eksempel: En av våre videregående skoler som har god kompetanse på å finne elever med dysleksi, har dette skoleåret 60 elever med denne diagnosen. 30 av disse elevene har fått sin diagnose på videregående skole. Samme skole har ingen identifiserte elever med spesifikke matematikkvansker, men de har en stor gruppe som sliter med matematikkvansker. Hvis en da ser dette sammen med at matematikkfaget er det største strykfaget på videregående, så er dette et av de områdene det bør jobbes videre med når en skal kvalitetssikre opplæringen til ALLE elever. De utviklingsmessige språkvanskene bør oppdages alt i barnehagen. Mange av disse elevene vil utvikle utfordringer med psykisk helse og adferd. Rett og slett fordi vi i norsk skole ikke gir god nok hjelp. Det holder ikke å se at elever leser og skriver eller regner dårlig, skolene må vite HVORFOR. Uten gode systemer for dette vil ofte tiltakene som blir satt inn, ikke være presise nok. Her hviler det et stort ansvar på skoleeier, som må sørge for å ha støttesystemer for lærerne som gjør at de får reell hjelp til å finne ut hvorfor eleven sliter. Tidlig og god utredning ved mistanke om spesifikke fagvansker er et område vi anbefaler at blir tatt tak i videre. I spesialundervisning og inkluderende praksis er ideen at skolene skal løse de høyfrekvente vanskene lokalt. Da må dette på plass.

GOD KOMPETANSE:

For å få til tidlig innsats og tilpasset opplæring må alle lærere ha et minimum av kunnskap om hvordan dette skal løses i praksis. DN har nå en hel fagavdeling som bruker mye tid på dette, fordi lærere og rektorer melder tilbake at de er usikre på hvordan tidlig innsats og tilpasset opplæring skal skje i praksis. DN observerer at myndighetene forventer at UH-sektoren skal gi kommuner/fylkeskommuner dette kompetanseløftet. Vi vil da si fra om at også UH-sektoren ofte er usikre på hvordan dette skal skje i praksis. Det er gjort et godt løft med for eksempel Språkløypene, der det er stort og godt fokus på hvordan en jobber forebyggende. Utfordringen er at det er svært variabelt hvor godt skolene og kommunene benytter seg av disse pakkene. Det burde også vært mer spesifikke veiledere liggende for eksempel på Udirs sider, slik at lærere som ikke har spesialpedagogikk, vet hvordan de kan tilrettelegge i praksis. I arbeidet med dette møter vi ofte skoleeiere som tror dette er på plass ute på skolene, mens de det gjelder (foreldre og elever), melder tilbake at de ikke får hjelp. Derfor: Dra brukerne med i dette arbeidet, ikke bare enkeltindivider. De kommunene og skolene som lykkes godt med dette arbeidet, har alltid ledere som involverer seg i dette arbeidet.

DN savner et målrettet kompetanseløft på dette området.

Det er bred faglig og politisk enighet om at vi i Norge skal ha en likeverdig opplæring, der det er fokus på at alle skal komme seg gjennom videregående skole på en god måte. Hvis vi som samfunn skal nå disse målene, må vi ta tak i de utfordringene DN peker på her på en mye grundigere måte. Derfor støtter vi at skoleeier må ta et aktivt ansvar slik at vi oppnår målet

om **å løfte kvaliteten på opplæringen for elevene, og gjennom dette bidra til bedre læringsresultater.**

For Dysleksi Norge

Rita Lie
Fagleder

Åsne Midtbø Aas
Pedagogisk rådgiver